

АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС; ФІНАНСОВЕ ПРАВО; ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО

Сергій Іванович ЦАРЕНКО,

кандидат юридичних наук,

доцент кафедри цивільного права та процесу

Національної академії Державної прикордонної служби України

імені Богдана Хмельницького (м. Хмельницький),

si_tsarenko@i.ua,

Ольга Михайлівна ЦАРЕНКО,

кандидат юридичних наук,

доцент кафедри конституційного, адміністративного та міжнародного права

Національної академії Державної прикордонної служби України

імені Богдана Хмельницького (м. Хмельницький),

o.tsarenko@yahoo.com

УДК 342.95:351.746.1

ІНСТИТУТ ПРИКОРДОННОГО РЕЖИМУ У ЗАРУБІЖНИХ ДЕРЖАВАХ

Проведено порівняльний аналіз законодавства про державний кордон держав-членів Європейського Союзу та країн Співдружності Незалежних Держав щодо адміністративно-правового регулювання прикордонного режиму. Виділено за змістом два види адміністративно-правового регулювання прикордонного режиму: перший — це держави, у яких прикордонний режим регламентовано за проєвропейським способом (Республіка Молдова, Польща, Угорщина, Словаччина, Республіка Болгарія); другий вид — держави, у яких прикордонний режим регламентовано за прорадянським способом із окремими новаціями, що визначають особливості державного кордону (Російська Федерація, Республіка Білорусь та Казахстан). Зроблено порівняльний аналіз значень термінів “прикордонна смуга”, “прикордонна зона”, “прикордонний район”, “смуга захисту державного кордону” у нормативно-правових актах України та зарубіжних країн. Внесено пропозиції запозичити окремі норми в українське законодавство щодо заборони проведення певних видів діяльності у прикордонній смузі.

Ключові слова: прикордонний режим, державний кордон, прикордонна смуга, контролюваній прикордонний район (прикордонна зона).

Прикордонний режим як правове явище існує у будь-якій державі, проте його порядок індивідуальний для кожної. Загалом, що зарубіжні країни щодо правового регулювання прикордонного режиму можна за змістом умовно розділити на два види.

Перший — це держави, у яких прикордонний режим регламентовано за проєвропейським способом. До них можна віднести держави-члени Європейського Союзу (Республіку Польща, Угорщину, Словацьку Республіку), а також Республіку Молдова. Другий вид — держави, у яких прикордонний режим регламентовано за прорадянським способом з окремими новаціями, що визначають особливості державного кордону (наприклад, Російська Федерація, Республіка Білорусь та Республіка Казахстан (в останній лише на початку 2013 року було прийнято “прогресивні” зміни до закону про охорону державного кордону). Оскільки подальші кроки держави Україна спрямовані на асоційоване членство у Європейському Союзі, питання прикордонного режиму врегульовуватимуться в нашій державі за європейськими стандартами. Проте, враховуючи події 2014 року, а саме наявність окупованих територій, ведення бойових дій у рамках антитерористичної операції і т.п., питання порядку прикордонного режиму постають надзвичайно гостро.

Тематику прикордонного режиму у своїх наукових працях розглядали О. М. Барвінок [1], В. В. Половіков [2], Т. О. Цимбалістий [3]. Проте питання адміністративно-правового регулювання прикордонного режиму у зарубіжних державах не були предметом спеціального дослідження.

Мета статті: здійснити порівняльний аналіз законодавства про державний кордон та прикордонний режим держав-членів Європейського Союзу та країн Співдружності Незалежних Держав.

Усі держави-члени Європейського Союзу, які мають спільний кордон з Україною, до їхнього вступу до Європейського Союзу так чи інакше мали такий порядок прикордонного режиму, який був близький до радянського зразка. Колишня система прикордонного режиму передбачала дуже детальну регламентацію правил, котрі доволі чітко були розписані у підзаконних нормативних актах. Тотальну систему контролю за додержанням прикордонного режиму перейняли нормотворці 90-х років у Російській Федерації, Республіці Білорусь та Республіці Казахстан. На відміну від загадуваних законодавчих актів, Закон “Про державний кордон Республіки Молдова” від 4 листопада 2011 р. № 215 [4] передбачає гармонізацію національного законодавства із законодавством Європейського Союзу. Реформування Прикордонних військ Республіки Молдова у Прикордонну службу, а тепер — і у Прикордонну поліцію, свідчить про швидкі темпи вдосконалення законодавства щодо охорони та захисту кордону.

Закон “Про державний кордон Республіки Молдова” від 17 травня 1994 р. № 108–ХІІІ передбачав радянську модель використання прикордонних військ в охороні, нагляді та контролі державного кордону. У ньому передбачалося лише поняття “прикордонна смуга” та було зазначено, що на неї поширюється як режим прикордонного режиму, так і режим державного кордону. Сучасний законодавчий акт Республіки Молдова вживав термін “прикордонна зона” і визначає його як “територію ширину десять кілометрів, що встановлена вздовж ділянок суші та прикордонних вод вглиб від державного кордону для забезпечення нагляду за кордоном та прикордонного контролю” (ст. 3) [5].

У державах-членах Європейського Союзу не визначено єдиного спільногом терміна для позначення території, що в Україні охоплює прикордонну смугу, контролюваній прикордонний район. Так, у Румунії використовується у нормативних актах термін “прикордонна територія”, вона створена для охорони та контролю державного кордону і включає територію в 30 кілометрів від лінії державного кордону вглиб держави та Чорноморський берег [6]. До неї належать території аеропортів та пристаней, відкритих для міжнародного руху, а також смуга місцевості на річці Дунай, відкрита для судноплавства.

А в Угорщині “прикордонний район” — це смуга площею від лінії кордону, що складається з адміністративної території поселень, вказаних у постанові уряду, і, крім того, окрім зазначеної території аеропорту, залізничного вокзалу і порту, відкритої для міжнародних перевезень, а також засоби перевезення (п. 9 § 4) [7].

У Законі Словацької Республіки від 1 січня 2004 р. “Про охорону державного кордону” визначається смуга прикордоння в межах 5 км від кордону (дослівно —

“Близькість державного кордону”) і в межах 40 км від кордону — “прикордонна зона” [8].

Відповідно до ст. 8 Закону Республіки Польща “Про охорону державного кордону” “з метою охорони державного кордону встановлюється смуга прикордонної дороги та прикордонна зона” [9]. Смugoю прикордонної дороги вважається територія шириною 15 метрів вглиб країни від лінії державного кордону або від берега прикордонних вод чи морського берега (п. 1 ст. 9). Прикордонна зона у Республіці Польща охоплює цілий ряд гмін, прилеглих до державного кордону, а на морській ділянці — до морського берега. Якщо визначена таким чином ширина прикордонної зони не сягає 15 км, то до прикордонної зони приєднують також ряд гмін, що розташовані у безпосередньому сусістві з гмінами, прилеглими до державного кордону чи морського берега (п. 1 ст. 12) [9].

Як зазначає В. Е. Хандокко, під прикордонною зоною якоюсь мірою можна розуміти, а в більшості розвинених західних країн так і розуміють, територію, у межах якої прикордонні органи держав виконують свої обов’язки з охорони кордонів [10, с. 41].

Отже, прикордонна зона у державах-членах Європейського Союзу — це смуга території, яка прилягає до державного кордону до певної відстані від лінії кордону, розмір якої визначається в національних рамках внутрішнім законодавством члена Європейського Співтовариства, з метою ефективного здійснення прикордонного контролю (нагляду) відповідно до ст.ст. 6–13 Шенгенського прикордонного кодексу [11] і національного законодавства.

У законодавстві про охорону державного кордону Словацької Республіки, Республік Польща та Румунія передбачено, що на їх територіях діє режим зовнішнього кордону Європейського Союзу та режим внутрішнього кордону Європейського Союзу. Також зазначається, що встановлюється “прикордонний нагляд (спостереження)” — спостереження за ділянками кордону, між прикордонними пунктами пропуску і спостереження за прикордонними пунктами пропуску поза встановленого часу їх роботи з метою перешкодити ухиленню осіб від проходження прикордонних перевірок (ст. 2) [11].

Як зазначено в Оновленому Шенгенському каталогі з контролю зовнішніх кордонів, висилки та реадмісії: рекомендації та передові практики, “робота з охорони кордону (маємо на увазі і щодо забезпечення прикордонного режиму — авт.) повинна ґрунтуватися на системі аналізу відповідних ризиків” [12].

Держави-члени, що мають зовнішні кордони, організовують контроль кордону на підставі принципу “глибинної охорони”. Принцип в основному визнає недостатність проведення заходів прикордонного контролю (пропуску) на зовнішньому кордоні, оскільки не забезпечується повною мірою прикордонна безпека Європейського Союзу. Таким чином, у глибині території держави-члена, а також у районах внутрішніх кордонів застосовуються елементи перевірочної системи для підтримки законності в основних місцях імовірного перебування незаконних мігрантів та в інших випадкових місцях. Глибина контролю прикордонної території забезпечується багатолінійною охороною на ділянці прикордонного підрозділу і двоступеневою охороною регіональних і центральних управлінь. Багатолінійна перевірка виражається в тому, що прикордонний нагляд реалізується не тільки на одній лінії, а в декількох точках, що знаходяться у прикордонних районах (областях) і на різних відстанях від кордону [13, с. 14, 24].

Цікавим є те, що в сучасному Законі Республіки Молдова про державний кордон введено у правовий обіг поняття “смуга захисту державного кордону” — смуга місцевості вглиб від державного кордону, призначена для належного утримання державного кордону, захисту прикордонних знаків та забезпечення контролю доступу поблизу державного кордону (ст. 3). Відповідно до п. 3 ст. 6 цього Закону смуга захисту державного кордону встановлюється шириною 15 метрів вглиб від державного кордону. У ній Прикордонна поліція вправі встановлювати технічні засоби нагляду за кордоном [4]. Про смугу захисту місцевості зазначено і у румунському нормативному акті.

Акцентується, що вона позначається місцевими органами влади ширину у 20 метрів [14].

Фактично в інших законодавчих актах країн Співдружності Незалежних Держав “смуга захисту державного кордону” називається або “прикордонною смugoю”, або, як в Україні, “смugoю місцевості від лінії державного кордону до лінії прикордонних інженерних споруджень”.

У Законі Республіки Молдова спостерігається і новела — термін “прикордонна просіка”. Це ділянка місцевості по обидві сторони державного кордону, установлена відповідно до договорів, укладених Республікою Молдова із суміжними державами, з метою позначення державного кордону прикордонними знаками (ст. 3). У цьому ж Законі у п. 2 ст. 6 зазначається, що для встановлення прикордонних знаків створюється прикордонний коридор. Прикордонний коридор та його ширина визначаються договорами, укладеними Республікою Молдова із суміжними державами [4].

Сучасні договори України із Російською Федерацією також відводять по 5 метрів із кожного боку кордону для встановлення прикордонних знаків, проте в українському законі не виокремлюється смуга вздовж кордону шириною 5 метрів від лінії кордону вглиб держави Україна. На нашу думку, надання за цим прикладом правового статусу цій земельній ділянці у законодавчих актах України сприяло б полегшенню процесу делімітації та демаркації державного кордону України.

У Республіці Молдова використовується термін “режим прикордонної зони”, а не “прикордонний режим”, як у державах Співдружності Незалежних Держав. Про необхідність відійти від поняття “прикордонна зона” у своєму дисертаційному дослідженні говорить російський дослідник О. Г. Вінніченко, оскільки воно недостатньо виражає свою змістовну основу та не узгоджується із демократичними перетвореннями [15, с. 115]. Водночас в Україні немає практики вживання терміна “прикордонна зона”. На нашу думку, загострювати увагу на терміні “зона” в його негативних виявах не варто. Як називатиметься територія, у межах якої діятиме прикордонний режим, не є принциповим.

Цікавий факт: в українському законі “прикордонний режим” не охоплює термін “виїзд” та не визначає правила в’їзду (виїзду) транспортних засобів, у той час як підзаконний нормативний акт регулює питання зупинки та огляду транспортного засобу (п. 11 Положення про прикордонний режим) [16]. А правила “мисливства, рибальства, випасу худоби та відпочинку, ведення економічної та іншої діяльності у прикордонній зоні та у прикордонному водному просторі”, як це передбачено у ст. 26 Закону Республіки Молдова “Про державний кордон Республіки Молдова” [4], позначаються в українському законі терміном “провадження робіт”; і тільки підзаконні нормативні акти роз’яснюють його значення.

У законі Республіки Молдова про державний кордон зазначено, що “спортивно-дозвільні заходи у прикордонних водах та поблизу них проводяться з дозволу Прикордонної поліції” (п. 5 ст. 32) [4]. В українських правилах прикордонного режиму немає жодних застережень щодо вказаних заходів.

У Румунії у прикордонній території у 500 метрах від кордону із затвердженням відповідального територіального управління прикордонної поліції можуть мати місце такі дії: гірська промисловість, нафта і газ, мінеральні води, теплові води, лісова експлуатація, депонування або перенесення матеріалів, меліорація та іригація землі, дамби, роботи або будівництво на водотоці, роботи з поліпшення навігаційних умов, туризм і дозвілля, геологічні дослідження і розвідки (п. 39) [14]. А у Республіці Польща Міністр внутрішніх справ відповідним розпорядженням визначає умови занять туризмом, спортом, полюванням та виловом риби у прикордонній зоні, детально враховуючи можливість впровадження постійних або тимчасових обмежень використання прикордонних вод, а також накладання обов’язку повідомлення органів прикордонної служби про заплановані дії (стаття 13) [9].

У ст. 25 Закону Республіки Молдова передбачено, що виконання робіт у смузі захисту державного кордону не повинні:

а) наносити шкоду здоров'ю населення, безпеці Республіки Молдова та інших держав чи містити загрозу нанесення такої шкоди;

б) створювати перешкоди утриманню державного кордону та нагляду за ним [4].

Така ж норма є в частині 1 статті 37 Закону Республіки Білорусь [17]. Вважаємо, що така норма є важливою і для українського законодавства про прикордонний режим. Тому пропонуємо статтю 24 Закону України “Про державний кордон України” доповнити абзацом такого змісту:

“Виконання господарської та іншої діяльності у прикордонній смузі не повинно:

1) заподіювати шкоду здоров'ю населення, прикордонній безпеці України, іншим державам, міжнародним організаціям чи мати загрозу нанесення такої шкоди;

2) створювати перепони щодо утримання державного кордону та здійснення охорони та захисту державного кордону”.

У румунському нормативному акті акцентується: “При особливих обставинах під час операцій прикордонної поліції доступ і певні дії біля державного кордону і прилеглої місцевості можуть бути зупинені. Ці заходи повинні бути повідомлені керівництву місцевої влади з боку громадськості та населення у визначений час” (п. 47) [6, 14].

Закон Республіки Польща передбачає, що обмеження у прикордонній смузі не завжди мають місце. “Якщо цього безпосередньо вимагають потреби, пов'язані з охороною державного кордону, воєвода може на клопотання відповідних органів охорони державного кордону або після консультацій з ними впровадити заборону перебування на деяких відрізках смуги прикордонної дороги” (пункт 2 статті 9) [9].

На відміну від законодавства держав Європейського Союзу, закони Республік Білорусь [17] та Казахстан [18], Російської Федерації [19] передбачають обмеження щодо в'їзду фізичних осіб та транспортних засобів у прикордонну зону (прикордонну смугу). Вимоги, що у законодавчому порядку закріплені у цих актах:

1) всі фізичні особи повинні мати документи, що посвідчують їх особистість, та дозвільні документи;

2) нормативно передбачаються спеціальні місця в'їзду у прикордонну зону (прикордонну смугу);

3) крім прикордонних органів, контроль за дотриманням прикордонного режиму покладається на органи внутрішніх справ;

4) для певних категорій осіб установлюються правила щодо отримання пропусків на в'їзд до прикордонної зони;

5) особливо жорсткий порядок передбачений щодо в'їзду до прикордонної смуги (смуги місцевості від зовнішнього кордону до межі інженерних споруджень та загороджень).

Щодо розглядуваної норми більш демократичними є норми п. 8 Положення про прикордонний режим в Україні. Українські норми не вимагають від осіб, які їдуть транзитом через контролюваній прикордонний район, знаходитися виключно на республіканських автомобільних дорогах. У контролюованому прикордонному районі та прикордонній смузі іноземці та особи без громадянства повинні мати документи, що посвідчують особу та підтверджують законність перебування на території України [16]. Проте на законодавчому рівні відносини обмеження права пересування осіб по прикордонній смузі повинні бути врегульовані.

У Республіці Молдова передбачено, що у прикордонній зоні забороняється:

а) здійснювати постріли із зброї в напрямі державного кордону;

б) пошкоджувати або знищувати прикордонні знаки, споруди або технічні засоби нагляду за кордоном і прикордонного контролю;

с) розпалювати вогонь або сприяти його поширенню в смузі захисту державного кордону;

- d) здійснювати діяльність, здатну забруднювати води, повітря чи ґрунт у прикордонній зоні, а також прикордонні води;
- е) фіксувати на папері або іншому носії зображення, які відтворюють ділянки території суміжних держав;
- ф) обмінюватися через державний кордон речами або кореспонденцією поза пунктами, передбаченими для цієї мети законом;
- г) вести недозволені розмови через лінію державного кордону (п. 4 ст. 29 Закону “Про державний кордон Республіки Молдова”) [4].

Оскільки фактично такі дії заборонені або мають бути забороненими в Україні, то пропонуємо такі ж норми передбачити у Положенні про прикордонний режим [16].

Передумовами адміністративно-правового регулювання прикордонного режиму в зарубіжних державах є такі: встановлення у будь-якій державі порядку прикордонного режиму, необхідність застосування спільних узгоджених дій суміжних держав щодо забезпечення прикордонного режиму, схожість окремих правил прикордонного режиму з українськими, спрямованість удосконалення українського законодавства на підставі запозичення норм законодавства держав-членів Європейського Союзу та єдність підходів до правового регулювання забезпечення прикордонного режиму із державами Співдружності Незалежних Держав; усі закони закріплюють провідну роль національних прикордонних відомств у забезпеченні прикордонного режиму; у державах-членах Європейського Союзу вживається термін “режим прикордонної зони”, нечасто нормативно передбачено визначення “прикордонна смуга”, а у державах Співдружності Незалежних Держав переважно використовується термін “прикордонна зона”. Прикладом у переорієнтації пріоритетів адміністративно-правового регулювання забезпечення прикордонного режиму із прорадянського характеру на європейський є Республіка Молдова. У подальшому потребують дослідження питання забезпечення прикордонного режиму в особливі періоди: під час воєнного та надзвичайного станів, стану проведення антитерористичної операції (часткової мобілізації) тощо.

Список використаних джерел

1. *Барвінок, О. М.* Проблеми та перспективи розвитку правового регулювання прикордонного режиму в Україні [Текст] / О. М. Барвінок // Освітньо-наукове забезпечення діяльності правоохоронних органів і військових формувань України : II Всеукраїнська науково-практична конференція [серія : Юридичні науки] (Хмельницький, 20 листопада 2009 року) — Хмельницький : Вид-во Національної академії Державної прикордонної служби України імені Б. Хмельницького, 2009. — 113 с.
2. *Половников, В. В.* Об’єктивна сторона порушень прикордонного режиму: проблеми нормативно-правового регулювання та кваліфікації [Текст] / В. В. Половников // Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ. — 2012. — № 1. — С. 82–89.
3. *Цимбалістий, Т. О.* Державний кордон України: конституційно-правовий статус [Текст] : навч. посіб. / Т. О. Цимбалістий ; Національна академія Прикордонних військ України ім. Б. Хмельницького. — Хмельницький : Вид-во НАПВУ, 2000. — 204 с.
4. О государственной границе Республики Молдова : Закон Республики Молдова от 04.11.2011 г. № 215 // Monitorul Oficial. — 2012. — Nr. 76–80. — 20 апреля. — Ст. 243 [Электронный ресурс] Ministerul Justitiei. — URL : <http://lex.justice.md/ru/342894>.
5. О Государственной границе Республики Молдова : Закон Республики Молдова от 17.05.1994 г. № 108–ХІІІ // Monitorul Oficial. — 1994. — Nr. 12. — 3 ноября. — Ст. 107 [Электронный ресурс] Ministerul Justitiei. — URL : <http://lex.justice.md/viewdoc.php?action=view&view=doc&id=311529&lang=2>.
6. Ordonanta de urgență nr. 105 din 27 iunie 2001, privind frontieră de stată Romaniei [Resurse electronice] Inspectoratul Teritorial al Politiei de Frontieră Iasi. — URL : http://www.ijpfiasi.ro/pdf/oug_105_2001.pdf.
7. Act XXXII of 1997 on Protecting the Borders and the Border Guard Hungary on April 29, 1997 [Electronic Resource] UNDP in Moldova. — URL : http://www.undp.md/border/Download/hungarian_law_on_protection_of_borders.doc.

8. Zákon č. 477/2003 Z. z. o ochrane štátnej hranice [Elektronické zdroje] — URL : <http://www.epi.sk/Main/Default.aspx?Template=~/Main/TPrintWithHeader.ascx&phContent=~/EDL>ShowArticlePrint.ascx&ArticleId=18524>.
9. Ustawa z dnia 12 października 1990 r. o ochronie granicy państowej [Elektroniczne zasób] — URL : http://www.strazgraniczna.pl/wps/portal/tresc?WCM_GLOBAL_CONTEXT=/pl/servis-sg/prawo_SG/ustawy/o_Ustawa+o+OGP.
10. Хандожко, В. Э. Теоретико-правовые аспекты установления пограничных зон и пограничных режимов в Российской Федерации [Текст] : дис. ... канд. юрид. наук : 20.02.03 / Хандожко Вадим Эдуардович. — М., 2002. — 223 л.
11. Regulation (EC) No 562/2006 of the European Parliament and of the Council of 15 March 2006 establishing a Community Code on the rules governing the movement of persons across borders (Schengen Borders Code) [Electronic Resource] EUR-Lex. — URL : <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32006R0562&from=EN>.
12. Updated Schengen Catalogue External borders control, Return and readmission : Recommendations and best practices — 15250/2/08 REV 2 SCH-EVAL 85 COMIX 786 of 2 December 2008 [Electronic Resource] The Eastern Partnership Panel on Migration and Asylum. — URL : <http://eapmigrationpanel.org/files/pages/23082/1.pdf>.
13. Охрана границы — пограничный надзор [Текст] : межд. учебн. курс [для начальников пограничных подразделений]. — Учебный материал. Модуль № 5. — Одесса : DCAF-EUBAM, 2011–2012. — 106 с.
14. Hotarare nr. 445 din 9 mai 2002, pentru aprobararea normelor metodologice de aplicare a ordonantei de aplicare a Ordonantei de Urgenta a Guvernului nr. 105/2001 privind frontieră de stat a României [Resurse electronice] Inspectoratul Teritorial al Politiei de Frontiera Iasi. — URL : http://www.ijppfiasi.ro/pdf/hg_445_din_2002.pdf.
15. Винниченко, А. Г. Правовое регулирование пограничного режима в Российской Федерации [Текст] : дис. ... канд. юрид. наук : 20.02.03 / Винниченко Алексей Григорьевич. — М., 2002. — 194 л.
16. Положення про прикордонний режим : затв. постановою Кабінету Міністрів України від 27.07.1998 р. № 1147 [Текст] // ОВУ. — 1998. — № 30. — Стор. 33. — Ст. 1127.
17. О Государственной границе Республики Беларусь : закон Республики Беларусь от 21.07.2008 г. № 419-З [Текст] // Национальный реестр правовых актов Республики Беларусь. — 2008. — № 184. — 2/1516. — № 277. — 2/1547.
18. О Государственной границе Республики Казахстан : Закон Республики Казахстан от 16.01.2013 г. № 70-V [Текст] // Казахстанская правда. — 2013. — № 22–23 (27296–27297).
19. О государственной границе Российской Федерации : Закон Российской Федерации от 01.04.1993 г. № 4730-1 [Текст] // Ведомости Съезда народных депутатов Российской Федерации и Верховного Совета Российской Федерации. — 1993. — № 17. — Ст. 594.

*Рекомендовано до друку кафедрою цивільного права та процесу
Національної академії Державної прикордонної служби України
імені Богдана Хмельницького (протокол № 9 від 28 листопада 2014 року)*

Надійшла до редакції 01.12.2014

Царенко С. И., Царенко О. М. Институт пограничного режима в зарубежных государствах
Осуществлен сравнительный анализ законодательства о государственной границе государств-членов Европейского Союза и стран Содружества Независимых Государств относительно административно-правового регулирования пограничного режима. Выделено по содержанию два вида административно-правового регулирования пограничного режима: первый — это государства, в которых пограничный режим регламентирован проевропейским способом (Республики Молдова, Польша, Венгрия, Словакская Республика); второй вид — государства, в которых пограничный режим регламентирован просоветским способом с отдельными новациями, определяющими особенности государственной границы (Россия, Республики Беларусь и Казахстан). Сделан сравнительный анализ значений терминов "пограничная полоса", "пограничная зона", "пограничный район", "полоса защиты государственной границы" в нормативно-правовых актах Украины и зарубежных стран. Внесены предложения позаимствовать отдельные нормы в украинское законодательство относительно запрета проведения определенных видов деятельности в пограничной полосе.

Ключевые слова: пограничный режим, государственная граница, пограничная полоса, контролируемый пограничный район (пограничная зона).

Tsarenko, S. I.; Tsarenko, O. M. Institute Border Regime in Foreign Countries

The article is devoted to the comparative analysis of the legislation on the state border of the Member States of the European Union and the Commonwealth of Independent States on administrative and legal regulation of border regime. Highlight the content of two types of administrative and legal regulation of border regime: the first — a state in which the border regime is regulated by pro-European way (Republic of Moldova, Poland, Hungary, Slovak Republic); the second type — the state in which the border regime is regulated by pro-Soviet way of individual innovations, which define the state border (Russia, Belarus and Kazakhstan). The comparative analysis of the values of the terms "frontier", "border zone", "border area", "protection of the state border strip" in the legal acts of Ukraine and abroad. Proposals to borrow some provisions in Ukrainian law on the prohibition of certain activities in the border zone.

Keywords: border regime, frontier, border land, controlled border area (border zone).

